taal en in scherpe, korte formuleering de levensbeschouwing der Schrift verdedigt, tegenover de dwalingen *van onze eeuw*.

Zoo blijft er zoo eindeloos te vragen.

Zoo is hier nog alles te doen.

En toch weet men vooruit, dat we nog jaren en jaren op de oude wijze zullen voorttobben.

Maar daarom juist was het zoo goed gezien, dat Prof. Biesterveld dit onderwerp eens in een rectorale oratie behandelde.

Dat verheft de zaak.

Dat vestigt er aller aandacht op.

Dat vernieuwt het besef, dat de Catechisatie een zaak is van de allerhoogste beteekenis.

Na die oratie gelezen te hebben, gaat men vanzelf ernstiger en beter catechiseeren.

Mocht er ook de vrucht van zijn, dat de Gemeente het hoog belang der Catechisatie beter en ernstiger ging inzien.

Practicisme.

XIV. *(Slot).*

Bij alle lof en waardeering, die ook onzerzijds gaarne aan de beweging, die ziekenverpleging bevorderde, wordt toegekend, valt alzoo toch niet te loochenen, dat ze evenals de Zondagsschoolbeweging en de Zendingsactie een buiten-kerkelijken oorsprong had, met geen belijdenis rekende, in den *zeil* schier uitsluitend haar kracht zocht, het buitengewone boven het gewone koos, en, voor zoover ze een Christelijk stempel droeg, geheel viel onder de theorie der dusgenaamde *„Christian Works."*

Het is alzoo op die theorie van de „Christian Works," dat we, na achtereenvolgens de drie *Z*'s, gelijk we ze noemden, de Zending, de Zondagsschool en de Ziekenverpleging, aan critiek te hebben onderworpen, tot het opmaken van ons oordeel moeten terugkeeren.

En dan is het duidelijk, dat deze theorie niets anders was, dan een eenzijdige reactie tegen het *Intellectualisme* en het *Mysticisme*.

Het *Intellectualisme* had eenzijdig den nadruk gelegd op de leerstellige waarheid, en door overdrijving ingang geschonken aan het besef en aan de voorstelling, alsof de hoorder der wet voor God rechtvaardig was. En daartegenover hield het Practicisme met Paulus staande, dat niet de *hoorder*, maar de *doener* der wet Gode welbehagelijk is.

En evenzoo, het *Mysticisme* had wel tegenover de kille orthodoxie van het Intellectualisme de rechten van het gemoedsleven op den voorgrond geschoven, maar om op zijn beurt, even eenzijdig, ten slotte in het gemoed de bron der waarheid te zoeken en in de sensatie van het gevoel het wezen der Christelijke religie te stellen. En daartegenover had het Practicisme uit de mijmering en de gevoelsgewaarwording opgeroepen, om het gevoel slechts als de beweegkracht tot daden te eeren, en op het *„doen* van de waarheid" in plaats van op het *belijden* en *voelen* van de waarheid aangedrongen.

Van de drie symbolen aan 's menschen wezen ontleend, het *hoofd*, het *hart* en de *hand* had het Intellectualisme voor het *hoofd*, het Mysticisme voor het *hart*, en het Practicisme op zijn beurt voor de *hand* gekozen.

Zocht het Intellectualisme zijn kracht in het *denken*, en het Mysticisme in het *gevoel*, het Practicisme vond in den *wil* zijn sterkte.

Men wilde het doen, het durven, het aanpakken, op den voorgrond stellen, en de Christelijke religie uit haar inzinking opbeuren door betoon van veerkracht, moed en toewijding.

Op zichzelf nu zou dit uitnemende vrucht hebben gedragen, mits het daarbij uitsluitend als reactie en als aanvulling ware opgetreden van hetgeen in de beide andere richtingen ontbrak.

Had het Practicisme zijn plaats, naast en in verband met die beide andere richtingen, pogen in te nemen, doch zóó, dat het ook het betrekkelijk recht dier beide andere richtingen waardeerde, dan had het ons een niet te miskennen zegen gebracht.

Het Christendom kan geen der drie missen: noch de belijdenis der waarheid, noch de innigheid van het gemoedsleven, noch de in daden uitgaande activiteit.

Elk dier drie zijn van het wezen van het Christendom onafscheidelijk. Ze vormen saam het heilig snoer, dat de Christelijke religie sieren moet. Eerst in de volkomen harmonie dier drie vindt het Christelijk leven zijn zuivere ontplooiing.

Maar op dit standpunt plaatste de theorie der „Christian works" zich niet. Integendeel, ze eischte voor het „Christelijk *doen*" alle geestelijke kracht op, verhief zichzelve tot het eenig prijslijke, en zag van haar ingebeelde hoogheid steeds laatdunkender neer op den ijver voor zuiverheid in belijdenis en op de roerselen der mystiek. IJver voor de belijdenis werd in haar oog almeer belustheid op splinterige haarkloverijen; prijsstelling op het bevindelijke leven onderschatte ze als zichzelf behagende, en daarom onnutte, zoo niet schadelijke gevoelsliefhebberij.

Hiertoe kwam het Practicisme wel niet op eens, maar de eenzijdigheid, die het kenmerkte, dreef toch het steeds meer in die alle evenwicht verbrekende richting, en ten slotte werd die onderschatting van belijdenis en gevoelsleven systeem.

Reeds in ons land is het hiermede vergekomen, maar vooral in het buitenland is dit zelfs op fanatieke wijze gedreven.

Niet in dien zin, alsof men opzettelijk de stukken der belijdenis ontkennen of verwerpen zal. o, Neen, dat niet. Veeleer is men van oordeel, dat in hoofdzaak de Christelijke belijdenis wel de ware zal zijn. En al evenmin, alsof men het innerlijke leven van de ziel voor God voor overbodig zou verklaren. Verre van daar. Eer acht men, dat het van zelf spreekt, dat de Christen ook de intieme gemeenschap met zijn God moet kennen.

Alleen maar, bij die vage, oppervlakkige erkenning blijft het, en voorts bekreunt men zich hoegenaamd niet, noch om de belijdenis, noch om de zielsbevinding. Voor zich zelf rekent men er niet mede, en men kan het in anderen niet zetten, zoo ze er nadruk op leggen.

Bij een man, bij een vrouw, die voor „Christian Works" ijveren, ziet men alle afwijking van de belijdenis en alle gemis aan teederder religieus leven door de vingers; maar noch de zuiverste belijdenis, noch het diepste bevindingsleven heeft in het oog dier Practicisten ook maar de minste waarde, zoo er de „Christian Works" niet bij komen.

Die „Christelijke werkzaamheden," en zij alleen, zijn maatstaf ter beoordeeling, of iemand waarlijk een Christen is.

Echt, wezenlijk Christen, is dus vanzelf een ieder die voor de Zending, voor de Zondagsschool of voor de Ziekenverpleging ijvert. Aan diens Christen-zijn te twijfelen, ware stuitende ongerijmdheid.

Daarentegen, wie dezen weg niet op wil, of zelfs zich er tegenstelt, heet een naam-Christen, hoe vurig hij ook aan zijn belijdenis hangt, en hoe warm ook de mystiek zij van zijn hart.

Daarom zijn hem de kerkelijke onderscheidingen eigenlijk een hinder, een noodlottig overblijfsel van vroegere verkeerdheden, iets dat liefst weg moest, en dat men niet dulden kan.

Het „confessioneele" is de kanker, die knaagt aan den boom van het kerkelijk leven. Mannen en vrouwen van allerlei belijdenis moesten zich voor de practijk van het Christelijk leven bijeenvoegen, en, ter vermijding van dispuut, nooit een woord over hun belijdenisverschil spreken.

Het iets *doen*, het iets *verrichten*, het iets *stichten*, iets tot *stand* brengen, is het eigenlijke waarop het aankomt. Het Christendom bestaat immers niet in woorden, maar in kracht, en *kracht* dat is immers die soort kracht, die zij betoonen, die zij oefenen, die zij in werking zetten.

En daar nu in dit krachtsbetoon het *„Christelijk* karakter" moet uitkomen, volgt er vanzelf uit, dat dat *doen*, dat *verrichten*, dat tot *stand* brengen, niet kon bestaan in iets dat niet-Christenen ook deden, en dus wel gezocht *moest* worden in iets dat *specifiek* Christelijk was. En zoo kwam men vanzelf tot het *buitengewone*, tot hetgeen *buitenshuis* te doen was, tot wat *extra* heet te zijn, en in het oog liep.

Nu weet men, hoe gul en grif wij toegaven, dat beide èn het Intellectualisme èn het Mysticisme door soortgelijke eenzijdigheid, zulk een reactie in de *practijk* des Christendoms noodzakelijk hebben gemaakt. En ook, hoe we zonder voorbehoud toestemmen, dat dit drijven van „Christelijke werkzaamheden" tot een actie heeft geleid, die veel tot stand bracht, dat anders stellig ongedaan ware gebleven, en toch broodnoodig was. De Catechisatie schoot te kort, en de Zondagsschool heeft haar aangevuld. De Heidensche en Mohamedaansche landen lagen onbearbeid, en de Zending deed er een licht der hope opgaan. En zoo ook de kranken bleven onverzorgd liggen, en de Ziekenverpleging heeft menig lijden verzacht.

Maar om dit goede mag ook hier voor de schaduwzijde het oog niet worden gesloten. Een schaduwzijde, die vooral in drieërlei uitkwam.

Ten eerste hierin, dat dit Practicisme, door zijn eenzijdig drijven, het ongeloof en den afval in de hand heeft gewerkt.

De onverschilligheid voor de belijdenis heeft ongemerkt vanzelf geleid tot onverschilligheid voor de vernietigende critiek, die op de Heilige Schrift werd toegepast. Als er tegenover elkander twee predikers stonden, waarvan de één aan de Heilige Schrift onveranderlijk vasthield, en de ander eigenlijk heel de vastigheid der Heilige Schrift prijs gaf, gaf men toch aan den laatsten, mits hij voor Zending enz. ijverde, verre de voorkeur. In Japan hebben de „Christen-zendelingen" zich met de zendelingen van het Modernisme verbroederd, en tegen de missionaire predikanten, die aan de belijdenis vasthielden, partij gekozen. En met name de Ziekenverpleging, in verband met allerlei zorg voor ongelukkigen, leidde ongemerkt tot saamwerking ook met hen, die buiten alle geloof stonden, niet op maatschappelijk terrein, wat naar recht ware geweest, maar ook onder Christelijke vlag.

En dit kon niet anders. Ten principale is hetgeen geloovigen van ongeloovigen afscheidt, toch altoos weer de belijdenis der waarheid. Heeft men zich nu eenmaal gewend, om de belijdenis der waarheid als iets bijkomstigs te beschouwen, en in afwijking van de belijdenis niet zooveel kwaad te zien, waar is dan de grens? Die grens ligt dan niet meer in de Heilige Schrift, ze ligt niet meer in de belijdenis, ze kan dan alleen in *Jezus* liggen; maar welke Jezus is dan bedoeld? Eerst zei men dan nog: „De Christus *naar de Schriften*," maar toen men „de Schriften" losliet, gaf ook dit geen uitsluitsel meer. Zoo verschoof men van den Christus der Schriften naar den Jezus van de Evangelien, en daar nu ook de Modernen met den Rabbi van Nazareth dwepen bleven, sprak het van zelf, dat men ten slotte vriend en vijand niet meer herkennen kon.

De tweede schaduwzijde ligt in de neiging van het Practicisme, om van het *geloof* op de *werken* terug te gaan, en daarmee het fundament van het Protestantisme te ondermijnen.

Dit kan men iemand niet voorrekenen, want zijn tegenvraag is altoos, of wij dan een geloof willen zonder de werken, en of dan ook zij niet gelooven? Toch heeft de apostel dit geschilpunt te klaar en te overtuigend uiteengezet, om er hier nogmaals op in te gaan, Alles komt hier neer op de neiging der ziel en op de vraag, waarop het zwaartepunt valt, wat bezield en wat aandrijft. En zoo verstaan, is er geen de minste twijfel, of de *werken* overrompelen in de kringen van het *Practicisme* weer het *geloof*. Om rechtvaardigmaking bekreunt men zich niet meer, indien men maar toonen kan, dat men opgaat in allerlei Christelijke bezigheden, en in Christelijke werkzaamheden voor niemand onderdoet.

En de derde schaduwzijde is, dat het geloof zich krank en eenzijdig op het specifiek dusgenaamd „Christelijke" richt, en wordt afgetrokken van het gewone menschelijk leven.

Godzaligheid moet in het karakter, in de neigingen, in het persoonlijk, in het huislijk, in het maatschappelijk, in het burgerlijk leven uitkomen, als hoogere zin, fijnere levensopvatting, eerlijker handel en wandel, zorgvuldiger besteding van kracht en tijd, als dieper plichtbesef, als teederder gevoel van verantwoordelijkheid, als gereeder gezindheid om nederig, ootmoedig, duldend en verdragend te zijn, en voorts moet daar dan het specifieke van Zondagsschool, Zending enz. bijkomen.

Het Practicisme daarentegen stemt dat alles wel toe, en wil dat ook wel, maar leidt toch eenzijdig alle voorhanden kracht schier uitsluitend naar dat specifiek-Christelijke af.

Een jongedochter, die stil voor God in haar huiselijke plichten leeft, en daarin opgaat, is eigenlijk nog maar een burgerlijk goed kind. Om wezenlijk een Christenmeisje zich te betoonen, moet ze desnoods van dat huislijke wat schieten laten, en vooral zich toewijden aan wat men eenzijdig noemt: *„Christelijke werkzaamheden"*

Uit de Pers.

In de *Geref. Kerk* gaat Ds. Eringa nog steeds voort het door en door verderfelijk karakter van de Synodale organisatie in het licht te stellen.

Zulk een willekeur is ook weder vrucht van ons heerschend Synodaal systeem Wij zagen reeds, hoe elk beroep op Gods Woord, elk onderzoek naar eenig leergeschil onmogelijk is gemaakt door onze Bestuursinrichting Maar die zelfde organisatie heeft er voor gezorgd, dat een dergelijke willekeur, als boven beschreven is, in de Kerk *moest* komen In de verschillende onderteekeningsformules voor aanstaande predikanten vond men tot op 1885 althans nog een heenwijzing naar de Belijdenisschriften, maar de Synode zelf heeft de verklaring gegeven, dat met het voorschrift, om zich in de prediking te houden aan de Belijdenis der Kerk, bedoeld werd de *»geest en de hoofdzaak»* van de leer der Kerk. Ook ten opzichte van de belijdenisvragen, die nog het belijden van den Drieëenigen Naam des Heeren voorschrijven, een soortgelijke bepaling, nl. dere, dat de vragen die aan de nieuwe lidmaten gedaan moeten worden, in *»geest en hoofdzaak»* moeten bevatten, wat uitgedrukt is in de voorgeschreven vragen En in de thans gebruikelijke predikantsformule is slechts sprake van het Evangelie van Jezus Christus. Maar juist die bepaling »geest en hoofdzaak" is oorzaak geweest, en moest ook oorzaak worden van alle mogelijke willekeur. Van wege de organisatie is de deur voor alle mogelijke afwijking van de Belijdenis, ja voor elke dwaling wagenwijd opengezet. Elk mag voor zich beoordeelen wat »geest en hoofdzaak» is, wat hij wenscht te verstaan onder »het Evangelie van Jezus Christus.» Natuurlijk moesten de Besturen dezen weg wel inslaan, omdat zij anders voor allerlei leergeschillen zouden geplaatst zijn, die zij hadden moeten onderzoeken en aan Gods Woord toetsen; maar daarvoor ontbrak de gelegenheid, zooals wij zagen Wij hebben nu in onze Kerk de sonderlinge tegenstrijdigheid, dat art 11 Algem. Regl. het »handhaven der leer» voorschrijft aan een iegelijk, die in eenige bestuursbetrekking zitting heeft, terwijl anderzijds van wege de Besturen is verklaard: »elk mag in de Kerk voor zich zelf uitmaken, wat hij overeenkomstig de leer der Kerk acht."

Ook op de kerkeraden drukt dit:

Maar de Kerkeraden dan? Zeker! zij zijn op zekere hoogte nog, wat zij vroeger waren, n.l. ambtsdragers door de gemeente gekozen en in hun ambt bevestigd niet naar bepaalde regels van eenig reglement, maar overeenkomstig het *bevestigingsformulier*. Zij zijn dan ook overeenkomstig dat formulier van Godswege geroepen, om voor de kudde te waken en ook vreemde, van de Belijdenis afwijkende, leeringen te weren; zij hebben daartoe ook toezicht op degenen, die belijdenis des Geloofs doen Als zoodanig zijn de Kerkeraden vrijwel zelfstandige vertegenwoordigers der Gemeente. Doch nu vergete men niet, dat die zelfde Kerkeraden ook weer de onderste sport uitmaken van die opklimmende Besturenreeks en dientengevolge ook weder door de boven hen staande Besturen in hun macht en invloed zoodanig belemmerd worden, dat zij in leergeschillen terstond met die Besturen in conflict komen, om de eenvoudige reden weder, dat er geen plaats is voor het onderzoek en de toetsing van zoodanige geschillen.

De Besturen moeten dus wel zoo mogelijk de zelfstandigheid der Kerkeraden beperken. Het *Synodaal systeem*, ik spreek niet van personen, brengt mee om successievelijk de Kerkeraden van hun tweeslachtigheid te berooven, om te maken, dat zij eindelijk niets anders en niets meer zijn dan de onderste sport in die opklimmende reeks Bij de kwestie van de »Generale kass» komt dit m. i. ook uit Daarbij is de kwestie van aannemen van nieuwe lidmaten gemoeid. 't Is niet meer aan de Kerkeraden overgelaten om aan te nemen en tot den Disch des H. Avondmaals toe te laten degenen, die de Kerkeraad hiervoor geschikt en bekwaam acht, maar er komen bestuursbepalingen bij in aanmerking, en dan nog wel geldelijke Als *bron* moge dus de hedendaagsche Bestuursinrichting de schuld van het kwaad niet dragen, toch valt het m. i. niet te ontkennen, dat door haar de Kerk feitelijk meer en meer wordt opgelost in eene vereeniging van selk wat wilse Welnu, m. i. mag men niet langer in dezen weg voortgaan, zonder naar een beteren weg te vragen.

Alles kostelijk.

Niet nieuw, want voor twintig jaren is door de *Heraut* precies hetzelfde gezegd.

Doch nu verder? Wat dan nu te doen?

Antwoord:

Ik bedoel niet, dat men door geweldige maatregelen *scheuren* moet, *om terstond aan deze dingen een einde te maken*, maar men *moest beginnen* met een beteren toestand *voor te bereiden*, om langs *geleidelijken weg* tot een bevredigende oplossing te komen van het kerkelijk vraagstuk. Maar dan zij men ook billijk in zijn oordeel over hen, die op het wenschelijke hiervan wijzen.

Daar hebt ge het nu weer.

Nadat sinds 1852 een halve eeuw aldus verloopen is, zal men nu *beginnen* met een beteren weg *voor te bereiden*, en die weg moet *geleidelijk* zijn!

Wat geloofskracht spreekt hier nu in.

En dan staat er nog bij, dat men hen, „die zoo spreken, niet onbillijk beoordeelen moet."

Maar, eilieve waarom dan onbillijk beoordeeld hen, die reeds voor vijftig jaren zoo spraken, en naar dat ze spraken ook deden, toen het bleek dat er geen geleidelijke weg was?

In de *Bazuin* bespreekt Dr. Bavinck een vraag „hem in vollen ernst gedaan, of alle gedoopten wedergeboren zijn, en dus onfeilbaar eenmaal de eeuwige zaligheid beërven zullen."

Dat hij deze ongerijmde vraag beslist ontkennend beantwoordt, spreekt vanzelf.

Hij had het nog sterker kunnen zeggen.

Ja, wij voor ons zouden wel eens willen weten, wie hem toch zoo dwaze, domme vraag deed. Wij hebben zoo iemand nooit ontmoet, of het moest of een Roomsche zijn, of ook een Neo-Lutheraan.

Doch dan voegt Dr. B. er aan toe:

Zij komen er daarom tegen op, dat de dienaar des Woords ook maar een oogenblik in zijne prediking onderstelle, dat er onder de gedoopten ook onwedergeborenen kunnen zijn; dat hij ernstig aandringe op zelfonderzoek en zelfbeproeving; dat hij krachtig opwekke tot geloof en bekeering

Liefst denken we hierbij aan onkunde en misverstand, aan eene verwarring van het *feit*, dat wij te erkennen hebben, en de *gedragslijn*, waarnaar de kerk hare leden heeft te behandelen

Het is volkomen waar, dat de kerk niet over het hart oordeelen kan en mag Zij mag alleen rekenen met belijdenis en wandel En wie niet in leer en leven met het geloof in tegenspraak komt, heeft zij naar het oordeel der liefde als een geloovige te beschouwen, tot het gebruik der sacramenten toe te laten en aan geen kerkelijke tucht te onderwerpen

Maar al is er dus over de *gedragslijn* bij de kerkelijke handelingen geen verschil, daarnaast blijft op grond van Gods Woord en overeenkomstig onze Gereformeerde belijdenis het *feit* onaangetast staan, dat in de kerk onder de goeden de hypocrieten zijn vermengd, die van de kerk niet zijn, hoewel zij naar het lichaam in haar zijn.

Op dit punt moet er klaarheid zijn en, naar blijkt, meerdere klaarheid komen. Wij moeten in dit opzicht elkander duidelijk verstaan. Alle dubbelzinnigheid moet hierbij vermeden en alle misverstand uit den weg geruimd worden.

Er hangt voor het karakter der prediking, voor de toekomst van de Gereformeerde kerken, voor den wasdom van het geestelijk leven, voor de behoudenis van zonderen veel te veel van af.

Er is een *richting*. — zoo schreef dezer dagen iemand — die me gevaarlijk voorkomt, wijl ze de vraag: hoe staat het met ons voor de eeuwigheid? allengs meer terzijde stelt. Welnu, als dat gevaar bestaat, dan moet het onder de oogen gezien en met ernst ertegen gewaarschuwd worden

Ook hiermede zijn we het geheel eens, op één punt na.

We kennen zulk een *richting* in onze kerken niet, en zouden wel eens willen weten, wie de mannen zijn, die zoo leeren en spreken.

Zulk een richting moet dan toch, zal het een richting zijn, woordvoerders en tolken hebben. Ze moet dan toch in personen belichaamd zijn.

Hoe anders zal men ze bestrijden, als men niet weet waar ze zijn?

Officieele Berichten

Classis Zutfen.

Besluit van de vergadering der Cl. Zutfen, gehouden te Winterswijk, 6 Dec. 1900.

Op voorstel van den tijdelijken praeses Ds. v. Dijken wordt het volgend telegram verzonden:

„President Kruger, station Zevenaar.

„De Gereformeerde kerken van de Classis Zutfen, heden vergaderd te Winterswijk, betuigen U bij aankomst op Nederlandschen bodem hare innigste en levendigste sympathie en bidden van God, dat de zaak van recht en vrijheid, waarvoor Gij met uw heldenvolk uw leven wilt geven, moge zegepralen, Zijn grooten Naam tot eere.

Naar aanleiding van eene desbetreffende vraag van Aalten *B*, wordt met op één na algemeene stemmen het volgend voorstel aangenomen:

„De Geref. kerken van de Classis Zutfen, 6 Dec. 1900 te Winterswijk vergaderd, van oordeel dat het wenschelijk is, de quaestie inzake de opleiding tot den dienst des Woords principieel tot oplossing te brengen, geven, om, kon het zijn, mede in de praktijk tot eenheid van opleiding tot den dienst des Woords te komen, aan Curatoren en Professoren van de Theol. School en van de Vrije Universiteit in overweging, in besloten kring bovengenoemde vraag te bespreken en de resultaten dezer samenspreking, voor zoover men tot eenstemmigheid gekomen is, te publiceeren;

„en besluiten hiervan aan bovengenoemde Colleges kennis te geven."

Namens de Classis:
J. Gommer, *Scriba.*

Theologische School.

Het College van Hoogleeraren der Theol. School maakt bekend, dat den 14 December met goed gevolg het Ie Candidaats examen is afgelegd door den heer P. A. Sietsema en 17 December het IIe Candidaats door den heer R. Sybrandy, wiens adres is te Scharnegoutum.

Namens het College voornoemd:
P. Biesterveld, *Secretaris.*

VOOR HARSCAMP.

EDE, 7 December 1900. De kerkeraad van Ede rekent het als zijn plicht, de gevers er mede in kennis te stellen, hoe het met den arbeid te Harskamp staat, waartoe hunne gaven werden gevraagd door middel der circulaire, welke door den kerkeraad de gemeenten in ons vaderland werd toegezonden, en waarop wij van veel gemeenten geldelijken steun mochten ontvangen.

Het gezamenlijk bedrag der ontvangene gelden was *f* 1813.91, waarvoor wij de gemeenten onzen hartelijken dank brengen. Doch broeders, veel is er nog noodig. Een stuk grond werd aangekocht, en een doelmatig gebouw is op dien grond verrezen, hetwelk tegen Februari zijn voltooiing wacht. Dat de ingekomen gelden lang niet voldoende zijn om de kosten te dekken, begrijpt ieder. Daarom worden de kerken, die nog niets afzonderden, dringend verzocht, nog een steentje aan te dragen; terwijl de heer H. J. Bos te Barneveld, gaarne bereid is deze in ontvangst te nemen.

Om die reden was het bestuur genoodzaakt een renteloze geldleening aan te gaan in aandeelen van *f* 100, welke alle nog niet geplaatst zijn. Mochten er nog broeders en zusters zijn, die deze zaak wenschen te steunen, genoemde heer Bos is bereid tot alle inlichtingen. Deze geldleening wordt afgelost bij jaarlijksche uitloting.

Tot oefenaar voor den tijd van één jaar werd aangesteld br. Brederveld, van Velzen, die door den kerkeraad gehoord was en in overleg met het Bestuur van het Militaire Tehuis tevens tot vader door dat Bestuur benoemd werd, en dit bereids aannam.

Zoo zal dan D. V. de bazuin des Evangelies eerlang ook in het genabuurde Harscamp worden gehoord, en wordt den heer Brederveld ruime zegen op dien arbeid zeker ook door u toegewenscht, die dit schrijven ontvangt. Dat ook eerlang onze jongelingen, die daar korter of langer tijd moeten vertoeven, in hem den man ontmoeten, die gave ontvangen heeft om jongelingen te leiden tot eer van Hem, Wien de eer toekomt ook van dit gebrekvolle werk!

Hiermede de broeders en zusters op de hoogte gesteld zijnde van den arbeid te Harscamp, moge 's Heeren onmisbare zegen verder dezen arbeid bekronen!

Namens den Kerkraad,
C. van Beek, *Scriba.*

Buitenland.

Duitschland. Ds. Kolfhaus over doop en wedergeboorte.

Wij hebben er ons in verblijd, dat Ds. Kolfhaus van Radevormwald in de „Ref. Kirchenzeitung" het stuk van de wedergeboorte en bekeering heeft uiteengezet. Op den voorgrond stelt genoemde leeraar daarin, dat de wedergeboorte eene onmiddellijke daad van den levenden God is. Op de vraag, wanneer de wedergeboorte plaats heeft, of zij vóór of onder het gepredikte woord geschiedt, antwoordt Ds. Kolfhaus volgens de Schrift, dat zij kan plaats hebben, voor en onder en na de verkondiging van het Woord Gods. De wind blaast waarheen hij wil! Voorts betoogt de geachte schrijver, dat de wedergeboorte wel een verborgen daad Gods is, doch dat zij toch openbaar wordt wanneer de zondaar tot bekeering komt. Even duidelijk als schriftuurlijk toont hij voorts aan, dat de mensch bij de wedergeboorte geheel lijdelijk en bij de bekeering werkzaam is, en eindigt dan met de mededeeling, dat hij slechts een korte schets heeft willen geven van het door hem behandeld onderwerp, dat in Duitschland van Gereformeerde zijde schier niet is aangeroerd.

Hoezeer het noodig is, dat in Duitschland het stuk van de wedergeboorte en van de bekeering degelijk behandeld wordt, blijkt uit een naschrift van den genoemden schrijver in het jongste nummer van de *Ref. Krtg.* Daarin wijst hij op een geschrift van den Berlijnschen predikant Stosch, een man dien men een woordvoerder van de Nieuw-Luthersche 'orthodoxie noemen kan. Door Luthersche Godgeleerden hoorde men dikwerf de uitspraak van Luther herhalen:

„De doop werkt vergeving van zonden, verlost van dood en duivel, en geeft de eeuwige zaligheid aan allen, die het gelooven", maar dan legde men den nadruk op „allen die het gelooven." Men wees dan ook op Luther's kleinen Katechismus, waarin gezegd wordt: „Hoe kan water zulke groote dingen doen?" en het antwoord luidt: „Het water doet het waarlijk niet, maar het Woord Gods; indien het met en bij het water is, en het geloof, indien het op zulk een Woord Gods in het water vertrouwt". Stosch gaat echter verder, en beweert slechtweg dat de doop de wedergeboorte is. „In den doop hebben wij den heiligen geest ontvangen"; zwij dragen door den Doop den geest der waarheid in ons geweten, den geest der genade en des levens". „Het Ablaa vader zeggen, wortelt in den Doop". „Wij zijn rein gewasschen van onze zonden, wij zij verlost van eene booze conscientie, wij bezitten en begeeren eene goede conscientie, wij dragen Gods geest en Gods ontferming in ons door den Geest, en dit alles wijl wij gedoopt zijn."

Hierin gaat Stosch de Roomsche paden op. De doop werkt ook, dat men een „inwendig orgaan ontvangt, om het Goddelijk woord te verstaan, hetwelk ongedoopten ontbreekt."

Het verheugt ons, dat Dr. Kolfhaus in de *Ref. Krtg.* het stuk van de wedergeboorte aan de orde gesteld heeft. Waarlijk, het is wel noodig dat Gereformeerde leeraars tegenover de Romaniseerende richting in de landskerk hunne waarschuwende stemmen doen hooren!

Engeland. Een getuigenis tegen de losgelaten hel in Z.-Afrika.

Zoo gaarne zouden wij mededeelen, dat in Engeland het gros der kerkelijke ambtsdragers althans iets begint te beseffen van de groote schuld, welke de Engelsche natie op zich laadt, door de vernietiging der Boeren republieken te willen doordrijven. Enkele stemmen worden wel in dien geest vernomen, doch het zijn er maar enkelen. Het *Stop the war*-comite doet zijn best. Het verspreidde een vlugschrift onder den titel van: Hell let loose (de hel is losgelaten), van de hand van een officier die nog in het Engelsche leger dient. De Britsche krijgsman deelt daarin afschuwelijke bijzonderheden mede, die wij onze lezers zullen sparen, ook omdat zij elders wel vermeld zullen zijn of nog zullen worden. Deze officier zegt, dat hij alleen beschreef wat hij *persoonlijk* had aanschouwd, en wat door hen niet kan geloochend worden, die de feiten moeten kennen. „Het is een barbaarschheid zonder wedergade, dat wij onze vijanden tot overgave willen dwingen, doordat wij hunne vrouwen en kinderen laten verhongeren en hunne weduwen en dochters laten onteeren".

Doch al deze dingen laten de meerderheid van het Engelsche volk onaandoenlijk. Wel zegt het orgaan der Engelsche congregationalisten, dat Engeland, zonder vrees van zijn prestige te verliezen, aan de Boeren zoodanige voorwaarden zou kunnen aanbieden, die zij konden aanvaarden, om aldus een eind te maken aan de ellendige zaak. Maar het komt bij de redactie van de „Examiner" niet op om te betoogen, dat Engeland een onrechtvaardigen oorlog op onmenschelijke wijze voert. Het blad koestert de verwachting dat, wanneer de financieele toestand, dien de oorlog in het leven riep, recht ingezien wordt, de regeering wel geneigd zal zijn eenige pressie om gematigd te handelen, op zich te laten uitoefenen. Uit alles blijkt het, dat Engeland, trots de roepstemmen van enkelen in het land zelf, trots de verontwaardiging van bijna de geheele wereld, met den barbaarschen oorlog zal voortgaan totdat het niet meer kan, wanneer de Heere niet kennelijk tusschenbeide treedt.